

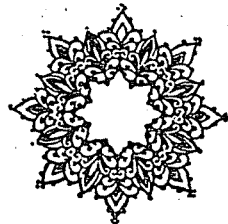
Sosyoloji

Marxizm ve Bilim

Sabri AKDENİZ
İst. Yüks. İslâm Enstitüsü
Öğretim Üyesi

TARİH boyunca her çağın kendine göre inandırma kandırma ve rûhî baskı usulleri olmuştur. Bu bakımdan Ortaçağın davranışı çok kesin ve belirgindir. Skolastik adı verilen bu davranış bilgiyi belli bir takım kitaplarda aramak, çözümü gereken bir mesele karşısında kalındığında yetkili bilinen bir takım kişilere veya eserlere başvurmak, onlara uyarak, onların düşünüş, görüş ve bilgi çerçevesi içinde bir çözüm yolu arayıp bulmaktır. Papaz «İncilde böyle yazıyor» dedi mi artık akar sular durur, başka türlü düşünmek kimsenin aklına gelmez, haddine düşmezdi. Öte yandan, bilim alanında yetki Aristo idi, atın ağzında kaç diş bulunduğunu öğrenmek isteyen, üç-beş atın ağızlarını açıp dişlerini sayacak yerde Aristo'yu açıp bakmalı, atın diş sayısını ondan öğrenmeliydi. Yoksa bilim adamı sayılmaz, bilginler arasına sokulmazdı. Marksçılar, bilimde bu Ortaçağ davranışının, mesele çözme, bilgi edinme yolunu, Rusya'dan başlayarak onun önderliğinde başka ülkelerde, bu arada yurdumuzda da hortlatmıştır. Her işi Marx-Lenin, Mao kalıbına dökmeye, onların ölçülerine göre kesip biçmeye bakarlar. Bir mesele karşısında kaldılar mı ilk ve son yetki olarak, çözüm için onlara başvururlar. Bir sonuca varmak, çözüm yolu bulmak, doğruyu ortaya çıkarmak için başka bir yol bulunabileceğini kabul etmezler. Edenlere de kimi şüphe kimi hırsıla, bir takımı da küçümseyerek bakarlar. Onlara göre gerçek ilim adamı yalnız Marksçı olan bilim adamıdır. Marxçı olmayan bilim adamı da olamaz. Bakınız bir Marxçı bilim adamı ne diyor: «Marksist, bütün bilimleri bir diyalektik sentez haline getirmiş kişidir. Gerçek bilim adamı okuduğu kitaplara veya diplomasını aldığı kürsiye göre değil, diyalektik tarih anlayışına göre yorumlar toplum

yapılarını. Bir ayırım yapmak gerekiyorsa Marksist ve Marksist olmayan bilim adamı, yani gerçek bilim adamı ile yabancı bilim adamı ayırımı yapılır.

«İncil'e inanırsan hıristiyansın, inanmazsan vay haline!..» demekle birdir bu. Ancak dinler için böyle düşünmek tabiidir, ama, gelgelelim, bilim din değildir; Dinden başka, dinin dışında bir şeydir. Bu zavallı yazarın Marksçılıktan gözleri karardığı, bu yüzden Müsbet İlimin ne olduğunu göremediği, kavrayamadığı anlaşılıyor. Müsbet İlim kavramasından geçtik, kendinin içine düştüğü gelişmelerin de farkında değil. Gerçek bilim adamı okulda okuduğu kitaplara göre değil, diyalektik tarih anlayışına göre yorumlar, toplum olaylarını,» derken acaba Moskova'da, Taşkent'te, Bakû'da, Prag v.b. yerlerde durumun ne olduğunu, bilginlerin, ya da öğrencilerin okulda okudukları kitaplar dışında yorum yapıp yapamayacaklarını düşündü mü? Tabii oradakiler artık bilim sınıflarının sonuna varmıştır; toplumla ilgili bilim dallarında artık yapılacak bir şey kalmamıştır. Marksçıların kendi görüşlerine «bilimsel» damgasını vurmaları boşuna değildir. Çağımızda bilim, değerler düzeni içinde en üst yeri tutmaktadır. Bunun içindir ki, Orta çağ'da kilise tarafından İncil, bilginlerce Aristo, v.b. nasıl kullanılmışsa günümüzde de bilim öyle, aynı biçimde inandırma ve kandırma vasıtası, aracı olarak kullanılmaktadır. Kişi dara geldi mi, karşısındakini dediğine inandıramadı mı «Ne yapayım,» diyor «özel inancım, özel düşünüşüm değildir bu benim. Bilimin vardığı bir sonuçtur, bilimseldir.» Ortaçağ'da kötüye, yanlış yolda kullanılışdır bu. Bilerek bir kişi, zümre, ya da siyasi görüşü çıkarına kullanılmışsa ahlâksızlıktır da. Çünkü çok defa varılan sonucun gerçekten bilim yoluyla, bilim usulleri iyi ve doğru kullanılarak elde edilip edilmediğini bilemeyiz. Ancak yeter bilgi ve tecrübemiz varsa, araştırma verilerini, incelenen olayları, kendilerinin yargılarını inançlarını yapıp yapılmadığını bilebiliriz. İlmî düşünüş sâdece desteklenen sonuçların doğru olacağı inancına sıkı sıkıya bağlıdır. Nalınacı keseri gibi kendine yontan bilgin olamaz. Araştırma verilerini, incelenen olayları, kendilerin yargılarını inançlarını destekleyecek biçimde seçip yorumlamak doğru araştırma, bilime sırt çevirmektir. Böyle davrananlar gerçek bilgin değillerdir; bilginlik için gerekli araştırma, düşünme alışkanlıklarını edinmemişlerdir.

Komünistler, Marks, Lenin v.b. nin tarih, toplum, iktisad üstüne görüşlerini, sadece bilim ışığında araştırma konusu yapacak yerde, önceden doğru diye benimseyip onlara yorum eklemek (şerh yazmak), onları genişletmek ve propagandasını yapmayı tercih etmekle ilmî düşünüşe sırt çevirmiş, «BİLİMSEL» olmaktan çıkmış, Ortaçağın bilgi edinme ve aktarma usulünü ve ilim karşısındaki yöneltisini «attitude» benimsemiş oluyorlar. Bu bakımdan Marksçı davranışı ve tutumu ilmî olmadığı gibi, çağımızın bilgi anlayışına, bilgi elde etme usullerine de aykırıdır. Marksçının bütün kaygısı kendi sınırlarını

değişmez, tabii doğrularmış gibi göstermek; ayrıca bunları propaganda aracı olarak kullanmaktadır.

Bugünedeğin yeni siyaset, iktisad görüşleri ortaya atanların hepsi, toplumu en iyi yönetme yolunu bulduklarını sanmışlardır. Bu görüşler peşlerinden önce birtakım kimseleri, daha sonra bazı ülkelerde kitleleri ardından sürüklemiş, ayaklanmaları körükleyip sel gibi kan akmasına yol açmış; hükümetleri devirip kendi düzenini getirmiş, bazı milletlere büyük çıkarlar sağlarken bir takımına da büyük zararlar vermiş, hatta bazı toplumları yok edip tarihten silmiş, ne var ki hiçbirini almına yazılmış olan kaçınılmaz yazıdan (alın yazısından) kurtulamamıştır: Gün geçtikçe eksik, aksak yönleri görülmüş, eskimiş, kendinden önceki görüşlerin akibetine uğramış, daha çok hakim olduğu toplumda, biraz da insanlığa bir takım katkılarda bulunarak yerini her toplumun kendine uygun, kendi için daha sağlam, verimli ve güvenilir görüşlere yerini bırakmıştır. Özellikle katı düzenlerin yıkılışı daha acıklı olmuş, esnek, esnemeğe, kendi kendini yenilemeğe elverişli düzenler daha sürekli yaşama yollarını bulmuşlardır. Karşılaştığı meselelere, ülkesine ve kendi yapılarına ve çıkarlarına en uygun çözüm yolunu bulamayan milletlerin vay haline...

Marxçılık bilim değil bir idare, iktisad, düzen görüşüdür. Bilim ise hiçbir görüşün yordakçısı değildir. İlimin, ilim adamının işi,, görevi olayları gözlemek, sebep-sonuç bağlarıyla açıklamağa çalışmaktır. Komünistlik, marxçılık da toplum bilimlerinin bir konusudur. Biyoloji bilgini mikroskop altında bir mikrobu nasıl gözler, incelerse, toplumbilimci (sosyologları) de marxçılığı tıpkı öyle, aynı kaygı ile, davranışlarını, yapısını anlamak için gözler. Komünizmin önünde sonunda dünyaya hakim olacağı kuruntusu da bir kehanettir. Kehanet ise bilimle hiç, ilgisi olmayan bir konudur.

«Marxçı olmayan bilim adamı olamaz.» diyen Ruslar bunu iyi uyguladılar. Bilimin ve ilim adamlarının marxçılığı inceleme, araştırma konusu yapmasını önlediler. Her ikisini marxçılığın, onu da Rus sömürgeciliğinin emrine koştular, 50 yıldır Rus çıkarları yolunda başarı ile kullanıyorlar.

AÇTIĞIMIZ YARIŞMA HAKKINDA

3. cildimizin birinci sayısı olan 25. sayımızda okurlarımız arasında bir inceleme yarışması açtığımızı duyurmuştuk. 26. sayıdan itibaren mecmuamızın İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Mezunları Cemiyetine intikal etmiş olması dolayısıyla yeni idare heyeti, daha çok okuyucunun iştirakini sağlamak düşüncesiyle yarışmanın tarihini uzatmış bulunmaktadır. Buna göre yarışma aynı şartlarla Nisan 1973 tarihi sonuna kadar uzatılmıştır. Muhterem okuyucularımıza duyurur çalışmalarında başarılar dileriz.

İSLÂM MEDENİYETİ

İNDONEZYA NASIL KURTULDU?

Hofard Palfrey Jones
Türkçesi
Kemal KÖNİ

İndonezya, çağımız siyasi tarihinde en heyecan verici kurtuluşu başarmış bulunmaktadır. Nüfusça dünyanın altıncı büyük insan topluluğu olan bu millet, sadece birkaç yıl önce, sözgötürmez surette komünizmin pençesine düşmüş sayılıyor ve terkini kaydı yapılmış bulunuyordu. Ama, bu aynı millet bağrını sarmış olan o dev komünist partisini silmiş süpürmüş, kitleler tarafından sevilen fakat tümünden sorumsuz bir kişi olan başkan Sukarno'yu koltuğundan fırlatıp atmış ve bu eski liderin en kötü hatalarını temizleyip düzeltmiştir; şimdi de, Güney Doğu Asya'da Özgür-Dünyanın bir kalesi olma yolundadır.

İndonezya, 27 Aralık 1949 da bir devlet oluşundan bu yana geçen zaman içinde, şimdi ilk kez olarak ekonomik ve politik sağlamlığa kavuşmuştur. A.B.D. ve Rusya'dan sonra gelmek üzere, kendisine dünyanın en varlıklı devletleri arasında üçüncü sıraya gelme yetenekleri veren çok zengin tabii kay-

nakları ile İndonezya köklü bir gelişme çığırına girmiş bulunuyor. Bu çığırın, onbeş sene içinde bu milleti «gelişmekte olan milletler» kervanının en başına geçirmesi pekâlâ beklenebilir.

Bu ne akıl durdurucu bir değişikliktir.

Ben, 1954'de Amerika B. Devletleri Ekonomik Yardım Kurulu Başkanı olarak İndonezya'ya gönderildiğimde, uçaktan indiğim anda, İndonezya'nın o zamanki hükümetince komünistlere ne derece *başboş, sonsuz bir hareket serbestliği* verilmiş olduğunun açık, seçik belirtileriyle yüzyüze gelmiştim: Cava Adası'nın her yanında yolların üstünde orak çekiç resimli, bezden taklar dalgalanıyordu. Başkent Cakarta'nın en büyük tören yeri olan Nerdaka Alanındaki yüzlerce ağaçtan herbirinin göğdesi kızıl afişlerle kaplıydı. Çevresinde çok sevilen Amerika- lı bir gazete muhabiri durumu şu sözlerle açıklayıvermişti: «anlaşılan —oldu bitti maşallah— demekten baş-

ka yapacak bir şey kalmamış burada».

İndonezya'nın o zamanki dertleri felâket halindeydi: 1951 yılında sayıları sadece 8000 kişi olan komünistler, bu dertlerden bilinen usullerle ve malûm propaganda ustahlıklarıyla sonuna kadar faydalanmış ve kızıl parti üye sayısını 1965'de üç milyona kadar çıkarmışlardı. Memlekette kişi başına düşen gelir, bütün Asya memleketleri arasında, en ufak rakkamdı. Başkan Sukarno'nun, önüne gelen yerde bir anıt dikme merakı yüzünden çarçur edilen milyonlar ile (meselâ Nerdaka Alanında dikilecek bir anıt Vashington anıtından da yüksek olacaktı) kendisinin yabancı memleketlerdeki çeşitli serüvenleri yüzünden, İndonezya koruncu bir enflasyonun girdabında bocalamakta idi. Sukarno'nun artık borç alabilecek yeri kalmamıştı; o da, para basma işine hız verdi. Öyle ki, piyasadaki para 1950'de 4,4 milyar rupi iken, 1967 başında bu rakam 28.000 milyar (yani 28 trilyon) rupiye fırlamıştı. Cakarta'daki hayat pahalılığı yükselişi 1964 Aralık ayı 1963 Haziran ayı arasında yüzde 2500'den fazla bir halanma göstermişti.

1951'den bu yana İndonezya'nın dengesiz bütçelerle yönetimi bir alışkanlık olmuştu. Sonunda, devlet harcamaları 1964'de devlet gelirlerinin 2 katını, 1965'te de 2,5 katını aşmıştı.

1965 sonunda, petrol kumpanyaları hariç, diğer bütün yabancı şirketler ile bunların tesislerine elkonmuştu. Dolayısıyla, yeni yabancı ser-